

Шифр «Страхування аграріїв»

НАУКОВА РОБОТА

на тему:

**«ПІДТРИМКА АГРАРІЇВ: ЕФЕКТИВНІСТЬ АГРОСТРАХУВАННЯ В
УМОВАХ РИЗИКІВ І КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ»**

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУТНІСТЬ І ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ АГРОСТРАХУВАННЯ В УМОВАХ РИЗИКІВ	5
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ РИНКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	10
2.1. Діагностика діяльності з надання послуг для агросектору страхових компаній України	10
2.2. Страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою.....	16
2.3. Програми страхування як інструмент виживання та фінансової стабільності аграріїв в умовах воєнного часу.....	18
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ РИНКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯ ВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	21
ВИСНОВКИ.....	25
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	28

ВСТУП

Актуальність дослідження зумовлена зростанням рівня ризиковості аграрного виробництва, що пов'язано з кліматичними змінами, економічною нестабільністю, воєнними загрозами та порушенням логістичних ланцюгів. У таких умовах особливого значення набувають механізми фінансового захисту сільськогосподарських товаровиробників, серед яких ключову роль відіграє агрострахування як інструмент мінімізації втрат і забезпечення стабільності виробничої діяльності.

Мета і завдання дослідження. Метою даної роботи є оцінка ефективності агрострахування як інструменту підтримки сільськогосподарських виробників в умовах ризиків і кризових ситуацій, а також визначення напрямків його удосконалення. Для досягнення поставленої мети визначено такі завдання:

- розкрити економічну сутність агрострахування та його роль у системі управління ризиками;
- проаналізувати сучасний стан ринку агрострахових послуг;
- дослідити особливості державної підтримки страхування аграрного сектору;
- визначити проблеми та перспективи розвитку агрострахування в умовах нестабільності;
- сформулювати практичні рекомендації щодо підвищення ефективності функціонування системи агрострахування.

Об'єкт дослідження - процеси страхового захисту сільськогосподарських товаровиробників в умовах підвищених виробничих, природно-кліматичних та економічних ризиків.

Предмет дослідження - економічні відносини, механізми та інструменти агрострахування як форми фінансової підтримки аграріїв.

У роботі використано наступний комплекс **методів дослідження**: аналітичний та статистичний аналіз, порівняльний метод, системний підхід, а

також метод логічного узагальнення для формування висновків і практичних рекомендацій.

Апробація результатів роботи: 1) Шалигіна І.В., Басенкова Т.Г. Умови ведення аграрного бізнесу в період війни та його успішний розвиток. Економіка, фінанси, облік і право в умовах глобалізації: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Полтава, 8 листопада 2023 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С.35. 2) Басенкова Т.Г. Фінансове забезпечення відновлення підприємництва в аграрному секторі прикордонних громад Сумщини: виклики, можливості та перспективи. Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах [Електронне видання] : збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених, м. Ірпінь, 26 лютого 2025 року. – Ірпінь, 2025. – С.194-196. 3) Басенкова Т.Г. Виклики страхування в умовах воєнного стану: соціальний та фінансовий аспекти. Новітні тренди розвитку страхового ринку: синергія інновацій та фінансової безпеки: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції, м. Київ, 15 травня 2025 р. [Електронний ресурс]. Київ, КНЕУ, 2025. С. 154-156. 4) Тетяна Басенкова. Управління підприємством в умовах воєнних ризиків: роль страхування як механізму зниження фінансових втрат. Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації : матеріали IV Міжнародної науковопрактичної конференції (м. Суми, 18 листопада 2025 р.) / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми: СНАУ, 2025. С. 299-301. 5) Шалигіна І.В., Басенкова Т.Г. Роль агрострахування у забезпеченні фінансової стійкості аграрних підприємств України в умовах ризиків. Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу умовах міжнародної інтеграції : матеріали V Міжнар. наук.–практ. Інтернет-конф. (18 листопада 2025 р., м. Херсон – м. Хмельницький) – Херсон: Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С., 2025. С.444-447.

РОЗДІЛ 1

СУТНІСТЬ І ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ АГРОСТРАХУВАННЯ В УМОВАХ РИЗИКІВ

Агрострахування є важливим інструментом стабілізації аграрного виробництва, оскільки сільське господарство належить до галузей із підвищеним рівнем ризику. Воно забезпечує фінансову стійкість підприємств, сприяє плануванню виробництва та підвищує їх інвестиційну привабливість. Наявність страхового захисту зменшує кредитні ризики фінансових установ, що полегшує доступ аграріїв до позикових ресурсів і стимулює розвиток виробництва.

Агрострахування є спеціалізованим видом страхових відносин, спрямованим на захист майнових інтересів сільськогосподарських товаровиробників від ризиків, пов'язаних із виробничою діяльністю в аграрному секторі. До таких ризиків належать несприятливі природно-кліматичні явища, біологічні фактори, техногенні події, а також форс-мажорні обставини соціально-економічного та військового характеру. Економічна сутність агрострахування полягає у перерозподілі фінансових ресурсів між учасниками страхового фонду з метою компенсації збитків постраждалим суб'єктам господарювання.

Розглянемо основні види страхових ризиків у діяльності сільськогосподарських підприємств, їх форми прояву та можливі наслідки для діяльності, що наведені у таблиці 1.

Найбільш поширеними є кліматичні (природні) ризики, які безпосередньо пов'язані з несприятливими погодними умовами: посухами, заморозками, градом, вимерзанням озимих культур та вимоканням посівів. Їх вплив здебільшого призводить до часткової або повної втрати врожаю, порушення виробничого циклу та значних фінансових збитків. З огляду на високу залежність аграрного виробництва від природних факторів, саме ця група

ризиків є найбільш вагомою. Військові ризики в сучасних умовах набули особливої актуальності. Вони проявляються у знищенні врожаю, техніки та посівів унаслідок бойових дій, мінуванні сільськогосподарських угідь та обмеженні доступу до земельних ресурсів. Наслідками таких ризиків стають повна або часткова зупинка виробництва, втрата матеріально-технічної бази та довгострокові фінансові втрати.

Таблиця 1 - Види страхових ризиків у діяльності сільськогосподарських підприємств

Вид ризику	Форми впливу	Наслідки
Кліматичні (природні) ризики	Посухи, суховії, пізні весняні заморозки, град, вимерзання озимих, вимокання.	Часткова або повна втрата врожаю, порушення виробничого циклу, значні фінансові збитки.
Військові ризики	Знищення врожаю, техніки, посівів через бойові дії, мінування полів, неможливість доступу до угідь.	Повна або часткова зупинка виробництва, втрата матеріально-технічних ресурсів, довгострокові фінансові втрати, зниження інвестиційної привабливості.
Техногенні ризики	Хімічне забруднення, забруднення отрутохімікатами ґрунтів, нераціональне використання мінеральних добрив, перезволоження земель.	Зниження врожайності та погіршення якості ґрунтів.
Антропогенні ризики	Погіршення ґрунтової структури, механічне руйнування та ущільнення ґрунту, зниження рівня гумусу в ґрунті.	Порушення природного балансу, втрата ґрунтового покриття, винос поживних речовин з ґрунту.
Фінансові ризики	Недостатність оборотних коштів у аграріїв, ризики, пов'язані з кредитуванням під заставу майбутнього врожаю.	Неплатоспроможність підприємства, зростання боргового навантаження, затримка виробничих процесів, можливість банкрутства.
Біологічні ризики	Поширення хвороб рослин, шкідників, а також епізоотії (захворювання тварин) у тваринництві.	Зменшення врожаю та продуктивності тварин, загибель поголів'я, зростання витрат на ветеринарні та захисні заходи, фінансові збитки.

Джерело: складено автором на основі даних [1]

Техногенні ризики пов'язані з негативним впливом виробничої діяльності та порушенням екологічних норм. Хімічне забруднення ґрунтів, надмірне

використання мінеральних добрив чи перезволоження земель призводять до зниження врожайності та погіршення якості ґрунтів. Антропогенні ризики, у свою чергу, спричинені нераціональним землекористуванням, що зумовлює деградацію ґрунтового покриву, зниження родючості та порушення природного балансу.

Фінансові ризики проявляються через недостатність оборотних коштів, складнощі кредитування та залежність від позикового капіталу. Їх реалізація може спричинити неплатоспроможність підприємства, зростання боргового навантаження та навіть банкрутство. Біологічні ризики охоплюють поширення хвороб рослин, шкідників та епізоотій у тваринництві, що веде до зменшення врожаю, загибелі поголів'я та додаткових витрат на захисні заходи.

Таким чином, агрострахування виступає ефективним інструментом мінімізації негативних наслідків зазначених ризиків. Воно забезпечує фінансову компенсацію у разі настання страхового випадку, сприяє стабілізації доходів сільськогосподарських підприємств, підвищує їхню кредитоспроможність та інвестиційну привабливість. Завдяки механізмам страхового захисту аграрії мають можливість зменшити рівень невизначеності, своєчасно відновити виробництво після втрат та уникнути масштабних економічних наслідків.

В умовах воєнного стану значення агрострахування суттєво зростає. Воно стає одним із ключових механізмів збереження виробничого потенціалу аграрного сектору, оскільки дозволяє компенсувати втрати врожаю, пошкодження майна та інфраструктури, а також забезпечує можливість оперативного відновлення господарської діяльності. Таким чином, агрострахування виконує стратегічну функцію підтримки продовольчої безпеки держави та стабільності національної економіки.

Сучасні виклики, зокрема зміни клімату, нестабільність ринків, логістичні труднощі та військові загрози, підсилюють потребу у розвитку ефективних страхових механізмів. Агрострахування дозволяє мінімізувати фінансові втрати виробників, знижує рівень невизначеності та сприяє

довгостроковому стратегічному плануванню. Для держави воно є інструментом підтримки аграрної галузі без прямого бюджетного фінансування збитків, що підвищує ефективність економічної політики.

Агрострахування виконує комплекс взаємопов'язаних функцій, наведених у таблиці 2.

Таблиця 2 – Функції агрострахування

Функція	Характеристика
Компенсаційна	Забезпечує відшкодування збитків у разі настання страхового випадку
Стабілізаційна	Підтримує фінансову рівновагу аграрних підприємств та їх платоспроможність
Інвестиційна	Підвищує довіру кредиторів та інвесторів до аграрного сектору
Превентивна	Стимулює впровадження сучасних технологій управління ризиками та підвищення культури виробництва
Макроекономічна	Сприяє стабільності аграрного ринку та гарантує безперервність продовольчого забезпечення населення

Джерело: складено автором на основі даних [2;3]

Функції агрострахування охоплюють комплекс завдань, спрямованих на забезпечення фінансової стійкості аграрного сектору. Компенсаційна функція передбачає відшкодування збитків у разі настання страхового випадку, що дозволяє виробникам мінімізувати фінансові втрати через погодні, техногенні чи інші ризики. Стабілізаційна функція підтримує фінансову рівновагу підприємств, забезпечуючи їх платоспроможність та можливість безперервного ведення господарської діяльності. Інвестиційна функція підвищує довіру кредиторів та інвесторів до аграрного сектору, що стимулює надходження фінансових ресурсів для розвитку виробництва. Превентивна функція сприяє впровадженню сучасних технологій управління ризиками, формуванню культури безпечного та ефективного виробництва. Макроекономічна функція забезпечує стабільність аграрного ринку та гарантує безперервність продовольчого забезпечення населення. Завдяки поєднанню цих функцій агрострахування виступає ключовим інструментом підтримки сільськогосподарських підприємств та розвитку аграрної галузі в цілому.

Отже, агрострахування є невід'ємним елементом сучасної системи управління ризиками в сільському господарстві. Його розвиток набуває особливої актуальності в умовах воєнних та економічних викликів, оскільки забезпечує не лише захист окремих виробників, а й стійкість аграрної галузі та національної економіки загалом.

Таким чином, у першому розділі було розкрито сутність агрострахування та обґрунтовано його роль як ключового інструменту управління ризиками в аграрному секторі. Встановлено, що діяльність сільськогосподарських підприємств супроводжується значною кількістю кліматичних, військових, техногенних, антропогенних, фінансових і біологічних ризиків, які можуть спричиняти масштабні матеріальні та фінансові втрати. Систематизація цих ризиків дозволила визначити їх вплив на стабільність виробництва та економічні результати господарювання. Доведено, що агрострахування забезпечує компенсацію збитків, підтримує платоспроможність підприємств і сприяє їх інвестиційній привабливості. Визначено основні функції агрострахування, які в сукупності формують механізм фінансового захисту аграріїв. В умовах воєнних та економічних викликів значення агрострахування суттєво зростає, оскільки воно сприяє збереженню виробничого потенціалу та забезпеченню продовольчої безпеки держави. Таким чином, розвиток системи агрострахування є стратегічно важливим напрямом зміцнення стійкості аграрного сектору та національної економіки загалом.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗ РИНКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УМОВАХ ВІЙНИ

2.1 Діагностика діяльності з надання послуг для агросектору страхових компаній України

Ринок агрострахування в Україні відіграє ключову роль у забезпеченні фінансової стійкості сільськогосподарських виробників, особливо в умовах війни та підвищених ризиків. Державна підтримка цього сектору спрямована на зменшення фінансових втрат фермерів та стимулювання страхування врожаю, тварин і майна. В умовах нестабільності такі механізми дозволяють підтримувати виробничий потенціал аграрного сектору та гарантувати продовольчу безпеку держави.

Таблиця 3 - Рейтинг страхових компаній із добровільного страхування сільськогосподарської продукції за 9 місяців 2025 року

№	Назва страхової компанії	Премії, тис. грн	Виплати, тис. грн
1.	ІНГО	122375	129137
2.	ARX	8620	7763
3.	PZU УКРАЇНА	6272	9521
4.	UNIVERSALNA	2364	250
5.	ОРАНТА	1831	421
6.	КРАЇНА	955	0
7.	UPSK	315	90
8.	ТАС СГ	152	10
9.	ПЕРША	9	0
10.	ГАРДІАН	1	6
	Всього:	142894	147198

Джерело: складено автором на основі даних [4]

Як ми можемо побачити з таблиці, сукупний обсяг страхових премій становив 142894 тис. грн, тоді як загальна сума виплат досягла 147198 тис. грн. Таким чином, коефіцієнт виплат перевищив 100% і склав приблизно 103%, що свідчить про перевищення страхових відшкодувань над отриманими внесками в аналізованому сегменті. Для ринку страхування це сигнал про високий рівень

ризикованості портфеля та можливу нестачу резервів, якщо така тенденція триватиме.

Лідером ринку добровільного страхування сільськогосподарської продукції є компанія «ІНГО», частка якої за обсягом премій складає понад 85%. Таке домінування свідчить про високу довіру аграріїв до компанії, широкий страховий портфель та розвинену систему управління ризиками. На другому місці знаходиться компанія «ARX», частка премій якої становить приблизно 6%. Компанія має стабільну клієнтську базу та здійснює виплати на рівні 7763 тис. грн, що відповідає коефіцієнту виплат близько 90%, тобто її портфель є збалансованим і фінансово стабільним. Також в трійці лідерів «PZU Україна» з преміями 6272 тис. грн., що становить близько 4% ринку. Виплати за договорами склали 9521 тис. грн, що формує коефіцієнт виплат понад 150%. Це свідчить про збитковий портфель, обумовлений високим рівнем страхових випадків або значними ризиками в застрахованих регіонах.

Серед середніх учасників ринку виділяється компанія «UNIVERSALNA» з преміями 2364 тис. грн. та виплатами 250 тис. грн. Страхова компанія «ОРАНТА» отримала премій на 1831 тис. грн., приблизно 1,3% ринку та здійснила виплат на 421 тис. грн. Тобто можемо сказати, що для цих компаній характерні невисокі обсяги страхових випадків та стабільні фінансові результати.

Малі компанії, такі як «КРАЇНА» з показником 955 тис. грн премій), «UPSK» - 315 тис. грн, «ТАС СГ» - 152 тис. грн, «ПЕРША» - 9 тис. грн та «ГАРДІАН» - 1 тис. грн, формують менше 3% ринку сумарно. Виплати в них варіюються від нуля до 6 тис. грн., що обумовлює значну нестабільність коефіцієнта виплат.

Таким чином, аналіз рейтингу страхових компаній із добровільного страхування сільськогосподарської продукції за 9 місяців 2025 року демонструє високу концентрацію ринку та значну диференціацію фінансових результатів між страховиками, що зумовлює різний рівень ризиковості та стабільності у секторі добровільного агрострахування.

Таблиця 4 - Умови надання послуг аграріям страховою компанією «ІНГО» (лютий 2026 року)

Вид страхового випадку	Умови, за яких випадок визнається страховим	Особливості страхового покриття
Страховання посівів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загибель 50% і більше с/г рослин на полі. 2. Неприятливий вплив. 3. Причинно-наслідковий зв'язок. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення страхової суми на власний розсуд. 2. Широке покриття витрат. 3. Індивідуальність
Страховання майбутнього врожаю	<ol style="list-style-type: none"> 1. Зниження врожайності або втрату врожаю. 2. Неприятливий вплив 3. Причинно-наслідковий зв'язок. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Страхова сума встановлюється в межах вартості очікуваного врожаю. 2. Індивідуальний розрахунок вартості страхування.
Страховання багаторічних насаджень	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загибель більше 5 - 10% рослин на полі / ділянці. 2. Неприятливий вплив. 3. Прямий зв'язок. 	Визначення страхової суми на власний розсуд в межах: <ul style="list-style-type: none"> - балансової вартості, - вартості майбутнього врожаю
Страховання сільськогосподарських тварин	<ol style="list-style-type: none"> 1. Загибель. 2. Факт. 3. Причинно-наслідковий зв'язок. 	Страхова сума визначається власником господарства в межах балансової, оціночної, контрактної або залогової вартості тварин.

Джерело: складено автором на основі даних [5]

Проаналізувавши умови надання страхових послуг аграріям страховою компанією «ІНГО», можна зробити висновок, що запропонована система страхового покриття має комплексний та диференційований характер, орієнтований на різні сегменти аграрного виробництва. Компанія застосовує чіткі критерії визнання страхових випадків, які базуються на кількісних показниках втрат, наявності несприятливого впливу та обов'язковому причинно-наслідковому зв'язку, що знижує ризик необґрунтованих виплат і водночас забезпечує прозорість для страхувальників. Важливою рисою є гнучкість визначення страхової суми - у більшості програм вона встановлюється клієнтом у межах економічно обґрунтованої вартості об'єкта страхування, що підвищує привабливість послуг для господарств різного масштабу. Умови страхування врожаю та насаджень демонструють орієнтацію

на реальні виробничі ризики, зокрема погодні та біологічні фактори, тоді як страхування тварин передбачає більш фактичний підхід до фіксації подій. Загалом структура програм свідчить про прагнення страховика поєднати індивідуалізацію договорів із контролем страхових ризиків, що сприяє стабільності аграрного бізнесу та підвищує довіру виробників до механізмів агрострахування.

Таблиця 5 - Умови надання послуг аграріям страховою компанією «ARX» (лютий 2026 року)

Вид страхового випадку	Умови, за яких випадок визнається страховим	Особливості страхового покриття
Страхування посівів	Покриває всі можливі ризики: заморозок, вимерзання, льодова кірка, посуха та інші ризики, які призвели до не відновлення вегетації рослин навесні.	Покриття з можливістю індивідуального підходу до кожного конкретного агропідприємства
Страхування майбутнього врожаю	Покриває всі можливі ризики: посуха, буря, ураган, град, тривалі дощі, пожежа, хвороби тощо, які призвели до зниження врожайності.	

Джерело: складено автором на основі даних [6]

Проаналізувавши умови страхових програм, запропонованих страховою компанією «ARX», можна відзначити їх комплексну спрямованість на мінімізацію виробничих ризиків аграрного сектору через принцип покриття максимально широкого спектра загроз. Умови страхування посівів і майбутнього врожаю базуються на концепції мульти ризикового захисту, що охоплює як кліматичні, так і біологічні та техногенні фактори, які можуть вплинути на продуктивність рослинництва. Такий підхід свідчить про орієнтацію страховика на реальні умови ведення сільського господарства, де ризики мають комплексний і взаємопов'язаний характер. Особливістю програм є індивідуалізація страхового покриття, що дозволяє адаптувати умови договору до специфіки окремого господарства, структури посівів та регіональних природно-кліматичних умов. Це підвищує економічну доцільність страхування для виробників і одночасно формує конкурентні переваги

страхової компанії на ринку агрострахових послуг. Загалом запропонована модель страхового захисту відображає тенденцію переходу від стандартних продуктів до гнучких страхових рішень, орієнтованих на потреби агробізнесу в умовах підвищеної ризиковості аграрного виробництва.

Таблиця 7 - Умови надання послуг аграріям страховою компанією «PZU УКРАЇНА» (лютий 2026 року)

Вид страхового випадку	Умови, за яких випадок визнається страховим	Особливості страхового покриття
Страхування посівів та багаторічних насаджень	Посуха, пожежа, буря, ураган, буран, злива, паводь, паводок, град, удар блискавки, заморозок, хвороби та шкідники, землетрус, земельний зсув, земельний або земельно-водний сель, протиправні дії третіх осіб.	Вартість страхування визначається на основі базового тарифу з врахуванням коригуючих коефіцієнтів в залежності від розміру франшизи, тощо.
Страхування майбутнього врожаю	Посуха, пожежа, буря, ураган, буран, злива, паводь, паводок, град, удар блискавки, заморозок, хвороби та шкідники, землетрус, земельний зсув, земельний або земельно-водний сель, протиправні дії третіх осіб.	Страхова сума визначається, як вартість майбутнього врожаю, шляхом множення застрахованої врожайності на площу посівів та на вартість метричної одиниці врожаю відповідної сільськогосподарської продукції.
Страхування сільськогосподарських тварин	Пожежі та вибухи, природні стихії, ураження електрострумом, нещасні випадки (утоплення, падіння, ДТП), напади тварин і укуси отруйних істот, протиправні дії третіх осіб, отруєння, асфіксію та інфекційні захворювання.	Розмір страхового тарифу залежить від виду тварин, розміру обраної франшизи і може коливатися в межах 0,1 – 5,0 відсотків від розміру страхової суми.

Джерело: складено автором на основі даних [7]

Проаналізувавши умови страхових продуктів компанії «PZU УКРАЇНА», можна визначити, що запропоновані програми мають високий рівень комплексності та охоплюють практично весь спектр виробничих ризиків аграрного сектору. Страхування посівів і багаторічних насаджень передбачає захист як від природно-кліматичних факторів, так і від біологічних та антропогенних загроз, що свідчить про системний підхід до управління аграрними ризиками. Методика визначення вартості страхування через базові

тарифи та коригуючі коефіцієнти забезпечує гнучкість і дозволяє адаптувати умови договору до індивідуальних характеристик господарства. Механізм розрахунку страхової суми для майбутнього врожаю базується на економічно обґрунтованій формулі, що враховує врожайність, площу та ринкову вартість продукції, тим самим підвищуючи точність страхового покриття. Страхування тварин характеризується широким переліком страхових випадків і диференційованою тарифною політикою, що залежить від виду тварин і рівня франшизи. Загалом умови демонструють орієнтацію страховика на створення універсальних і водночас індивідуалізованих страхових рішень, здатних ефективно функціонувати в умовах підвищеної ризиковості аграрного виробництва.

Отже, порівняльний аналіз умов страхування трьох компаній свідчить, що всі вони пропонують комплексні програми захисту аграрного виробництва, проте відрізняються підходами до оцінки ризиків, гнучкості умов і структури страхового покриття. «ІНГО» вирізняється чіткою системою критеріїв настання страхового випадку та високим рівнем індивідуалізації страхових сум, що робить її привабливою для господарств, які прагнуть прозорих і контрольованих умов. «ARX» орієнтується на мульти ризикові продукти з максимально широким охопленням загроз і адаптацією під конкретне підприємство, що є оптимальним для виробників із високою залежністю від погодних і природних факторів. «PZU Україна» демонструє найбільш структурований тарифний підхід і детально прописані механізми розрахунку страхових сум, що забезпечує фінансову прогнозованість і підходить господарствам, які орієнтуються на точне планування витрат. Узагальнюючи, універсального лідера немає: для малих і середніх господарств із потребою гнучких умов доцільніше обрати «ARX», для підприємств, що цінують формалізовані критерії та контроль ризиків – «ІНГО», а для великих агровиробників із системним фінансовим плануванням найбільш раціональним вибором буде «PZU Україна». Якщо ж оцінювати загальну збалансованість

покриття, індивідуалізацію та широту ризиків, найбільш універсальним варіантом серед трьох можна вважати «ARX».

2.2 Страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою

Страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою - це спеціальна форма агрострахування, при якій держава бере участь у фінансуванні страхових премій або компенсує частину витрат аграрія на страхування врожаю, тварин чи іншого майна.

Головні характеристики цієї форми страхування:

1. Співфінансування премії - аграрій платить лише частину страхової премії, а держава компенсує решту, що робить страхування доступнішим.
2. Зниження фінансового ризику - у разі пошкодження або втрати врожаю виробник отримує відшкодування від страхової компанії, частково підкріплене державною підтримкою.
3. Стимулювання використання страхових механізмів - завдяки державній участі більше фермерів можуть страхувати свої посіви чи тварин, що підвищує стабільність аграрного сектору.
4. Підвищення надійності страхових компаній - включення до програм державної підтримки означає, що страховик відповідає фінансовим і регуляторним вимогам держави.

Якщо говорити про економічне значення, то для кожного учасника страхового ринку воно наступне. Для держави це інструмент підтримки продовольчої безпеки та зменшення негативних наслідків стихійних лих або війни для аграрного сектору. Для аграріїв - зменшення фінансових втрат у разі пошкодження врожаю, стимул до страхування. Для страхових компаній - розширення клієнтської бази, зниження ризиків збитковості та можливість працювати з державними програмами.[8;9]

Верховна Рада України ухвалила Закон України «Про Державний бюджет на 2026 рік», яким на підтримку сільськогосподарських виробників передбачено 13,1 млрд грн, що на 3,5 млрд грн більше, ніж у 2025 році. Зокрема, 9,3 млрд грн виділяються на загальну фінансову підтримку аграріїв, 2,5 млрд грн - на підтримку фермерських господарств, 2 млрд грн - на гуманітарне розмінування земель, 197 млн грн - на розвиток систем зрошення, а 60 млн грн - на запуск програм агрострахування. Кошти спрямовуватимуться на підтримку виробників у прифронтових регіонах з розрахунку на одиницю оброблюваних земель, сільгосптоваровиробників, які обробляють меліоровані землі та організацій водокористувачів, а також на страхування продукції, розвиток тваринництва, рибництва на прифронтових територіях та доплату єдиного соціального внеску для фермерів. Крім того, передбачено можливість надання грантів для створення та розвитку садівництва, ягідництва, виноградарства та тепличних господарств. [10]

Проаналізувавши державний бюджет на 2026 рік, можна зазначити, що фінансова підтримка сільськогосподарських виробників передбачає як загальні механізми підтримки аграрного сектору, так і спеціальні програми для фермерських господарств, розвитку систем зрошення, гуманітарного розмінування земель та агрострахування. Таке спрямування коштів свідчить про пріоритет держави у забезпеченні стабільності та розвитку аграрного виробництва, а агрострахування виступає важливим інструментом зменшення фінансових ризиків для виробників, особливо у прифронтових регіонах. Комплексна підтримка держави сприяє не лише фінансовій стійкості фермерів, а й забезпеченню продовольчої безпеки та довгостроковому розвитку аграрного сектору.

Як ми можемо побачити, таблиця 7 містить перелік страхових компаній, які мають право здійснювати страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Для страхових компаній включення до цього переліку означає наступне:

- офіційне підтвердження їх фінансової стійкості та надійності;

- можливість працювати за програмами державного субсидування, що зменшує фінансові ризики при укладанні договорів страхування;
- підвищення престижу та довіри серед аграрних підприємств;
- розширення клієнтської бази за рахунок доступу до державних коштів для страхування.

Таблиця 7 - Перелік страховиків, які мають право на страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою станом на 20.01.2026 року

№	Найменування страховика	Підстави включення до переліку страховиків	
		Лист НБУ	Наказ
1.	Акціонерне товариство «Страхова компанія «Інго»	№ 21-0006/71765 від 13.10.2022	№ 946 від 28.11.2022 (Мінагрополітики)
2.	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Універсальна»	№ 21-0007/68781 від 05.09.2025	№ 2014 від 11.09.2025 (Мінагрополітики)
3.	Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «ВУСО»	№ 21-0009/1320 від 06.01.2026	№ 804 19.01.2026 (Мінекономіки)

Джерело: складено автором на основі даних [10]

Для клієнтів, тобто для сільськогосподарських виробників, наявність страховика у переліку державної підтримки означає:

- більшу надійність укладених договорів;
- можливість отримати часткову компенсацію страхових премій від держави;
- зниження фінансових ризиків у разі втрати врожаю або пошкодження майна;
- стимул для використання страхових механізмів як інструменту стабілізації виробництва та планування фінансів.

Таким чином, таблиця відображає ключових учасників ринку агрострахування, допущених до державної підтримки, що підвищує ефективність страхового механізму та забезпечує фінансову безпеку аграрного сектору.

2.3. Програми страхування як інструмент виживання та фінансової стабільності аграріїв в умовах воєнного часу

Програма «МетеоЗахист 2025» стала для українських фермерів справжнім інструментом виживання та фінансової стабільності. Це інноваційна система індексного страхування, яка працює на основі супутникових вимірювань температури й опадів, дозволяючи автоматично фіксувати настання страхового випадку без польових інспекцій та довготривалих процедур. Станом на початок листопаду 2025 року програма продемонструвала рекордні масштаби: аграрні підприємства отримали 245,9 млн. грн компенсацій за збитки, спричинені погодними аномаліями. До участі долучилися 739 господарств, які застрахували майже 1 млн гектарів посівів.

Було оформлено 3093 страхові сертифікати, і майже дві третини з них спрацювали як страхові випадки - це свідчить про високу частоту екстремальних погодних умов у ключові фази розвитку культур. Найбільші збитки зафіксовано у центральних та південно-східних областях, де тривала посуха й аномальна спека істотно знизили врожайність. За структурою ризиків 59% припадає на дефіцит вологи, а 41% - на перегрів, що підтверджує домінування цих факторів у кліматичних викликах 2025 року.

Виплати значно відрізнялися між культурами: ріпак постраждав найменше, тоді як для пшениці компенсації отримали близько 43% аграріїв. Найвищі рівні виплат спостерігалися за кукурудзою - 74% та соняшником - 82%, які найбільше реагують на тривалу посуху. За словами фермерів, відшкодування стали критично важливими для забезпечення обігових коштів та продовження роботи господарств після складного сезону. [4;5;10]

В Україні розробляються програми страхування воєнних ризиків, які включатимуть як компенсацію за пошкоджене майно на прифронтових територіях, так і системи страхування від військових ризиків на інших територіях за рахунок бюджетної компенсації частини страхових внесків. Ці програми покликані захистити як бізнес, так і громадян від фінансових

наслідків війни, забезпечуючи виплати у разі отримання травм, втрати працездатності чи загибелі.

З жовтня 2025 року в Україні стартувала державна програма страхування воєнних ризиків, що має стати першим масштабним механізмом фінансового захисту бізнесу від наслідків війни. Її архітектура передбачає два напрями:

1) у прифронтових громадах компенсації пошкодженого майна здійснюватиме ПрАТ «Експортно-кредитне агентство»;

2) на решті території підприємства отримують здешевлені страхові поліси - держава погашатиме частину тарифу, знижуючи його приблизно до 1% замість ринкових 3-5%.

Пілотні ліміти виплат для середнього та великого бізнесу очікуються на рівні 10-20 млн. грн, що робить програму найбільш вигідною для малого та середнього підприємництва. Важливо, що український ринок уже отримав підтримку міжнародних структур: у 2024 році DFC і Aop запустили програму на 350 млн. дол. США, а СК «ARX» за участі DFC отримав близько 200 млн. дол. США додаткового покриття для страхування активів. Свою місткість також запропонували ЄБРР із першими договорами на 5 млн. євро та кілька лондонських перестраховиків, які готові покривати ризики за умовою відстані понад 100 км від лінії фронту і лімітом до 50 млн. дол. США на поліс. Однак для повноцінної трансформації українській моделі потрібен стабільний державний «бекстоп», подібний до британського Pool Re чи американської TRIA, які працюють на основі довгострокових державних гарантій.

Додаткового значення набуває стандартизація андеррайтингу: чіткі дефініції бойових подій, єдині підходи до верифікації збитків та використання супутникових даних для оцінки руйнувань. За умови реалізації таких механізмів субсидована ставка близько 1% може стати постійним інструментом, а не тимчасовою антикризовою мірою. У підсумку програма створює фундамент для формування повноцінної системи страхування воєнних ризиків, що є ключовим чинником відновлення інвестиційної активності та економічної стійкості країни. [4;10]

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОБОТИ РИНКУ АГРОСТРАХУВАННЯ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ ТА ПІСЛЯ ВОЄННИЙ ПЕРІОД

Проаналізувавши сучасний стан ринку агрострахування в Україні, можна визначити низку ключових напрямків, спрямованих на підвищення його ефективності в умовах війни та у післявоєнний період. По-перше, необхідно забезпечити стабільність та надійність фінансових ресурсів страхових компаній, що дозволить оперативно компенсувати збитки сільськогосподарським виробникам у разі надзвичайних подій. Важливо впроваджувати механізми державного співфінансування страхових премій, які стимулюють фермерів до активного страхування врожаю, тварин та сільськогосподарського майна.

Другим напрямком є розвиток інноваційних форм страхування, зокрема індексного страхування на основі супутникових даних та метеорологічних показників. Такі програми дозволяють автоматично фіксувати страхові випадки, скорочуючи час на оцінку збитків і зменшуючи адміністративні витрати. Додатково це підвищує точність і справедливість відшкодувань, а також дозволяє більш ефективно управляти ризиками на регіональному рівні.

Третім важливим напрямком є стандартизація андеррайтингу та процедур оцінки збитків. Уніфікація критеріїв, чіткі дефініції страхових випадків та застосування сучасних технологій контролю дозволяють підвищити прозорість ринку, знизити ризики зловживань та забезпечити довіру виробників до страхових компаній. Особливо це актуально у військових зонах, де ризики надзвичайних ситуацій високі та можуть мати локальний характер.

Ще одним напрямком може бути диверсифікація ризиків та залучення міжнародних перестраховиків. Співпраця з міжнародними фінансовими структурами дозволяє забезпечити додаткову фінансову стійкість страховиків

та гарантувати високі рівні відшкодувань навіть у випадку масштабних збитків. Це сприяє залученню інвестицій в аграрний сектор та підвищує привабливість страхового ринку для учасників.

П'ятим напрямком є розширення державних програм підтримки аграріїв у післявоєнний період. Це передбачає не лише компенсацію частини страхової премії, а й стимулювання розвитку фермерських господарств, садівництва, ягідництва та тепличного виробництва. Додатково держава може підтримувати аграріїв через грантові програми, субсидії на зрошення та впровадження технологій захисту врожаю від кліматичних ризиків.

Не менш важливим є розвиток інформаційної та освітньої роботи серед виробників. Інформування фермерів про переваги страхування, доступні програми підтримки та способи управління ризиками сприятиме підвищенню рівня страхування та зменшенню фінансової нестабільності в аграрному секторі. Сучасні технології цифровізації ринку також відкривають нові можливості. Впровадження електронних платформ для оформлення страхових полісів, автоматизованого моніторингу врожаю та аналітики ризиків дозволяє скоротити витрати, підвищити швидкість обслуговування клієнтів та забезпечити більш гнучку роботу страхових компаній.

Отже, комплексний підхід до вдосконалення ринку агрострахування, який включає державну підтримку, технологічні інновації, стандартизацію процесів, диверсифікацію ризиків та підвищення освітнього рівня аграріїв, є ключовим фактором підвищення фінансової стійкості аграрного сектору. Реалізація цих напрямків дозволить не лише ефективно управляти ризиками в умовах війни, а й створити надійний фундамент для відновлення та сталого розвитку агропромислового комплексу в післявоєнний період.

Розглянемо найпростіші сценарії ефективності впровадження агрострахування та його вдосконалення на прикладі конкретного підприємства аграрної сфери ТОВ «Діамант-Агро» Сумської області та проведемо планові розрахунки.

Згідно з плановими вихідними даними, при площі посівів пшениці 1000 га, середній врожайності 5 т/га та середній ціні реалізації 8000 грн/т обсяг виробництва становить 5000 т, а валовий дохід - 40 млн. грн. У разі втрати 30% врожаю підприємство без страхування зазнає збитків у розмірі 12 млн. грн, що зменшує фактичний дохід до 28 млн. грн. Такий рівень втрат суттєво впливає на фінансову стійкість господарства та його здатність виконувати поточні зобов'язання.

Таблиця 8 – Планові розрахунки ефективності впровадження страхування майбутнього врожаю пшениці на прикладі ТОВ «Діамант-Агро» Сумської області

Назва	Кількісний показник
Площа посівів, га	1000
Середня врожайність, т/га	5
Середня ціна реалізації, грн/т	8000
Обсяг виробництва, т	5000
Валовий дохід, млн.грн	40
Втрата врожаю, %	30
Сценарій 1 (без страхування)	
Розмір втрат, млн.грн	12
Фактичний дохід, млн. грн	28
Сценарій 2 (із страхуванням)	
Середній страховий тариф, %	5
Державна компенсація, %	50
Сума страхового платежу, млн.грн	2
Сума державної компенсації, млн. грн	1
Фактичні витрати підприємства на страхування, млн.грн	1
Сума страхового відшкодування, млн.грн	12
Фінансовий результат після компенсації, млн.грн	40
Фінансовий результат після компенсації (з урахуванням витрат на страхування), млн.грн	39
Економічний ефект, млн.грн	11

Джерело: власні розрахунки автора

У другому сценарії передбачено застосування страхового захисту із середнім тарифом 5% та державною компенсацією 50% страхового платежу. Загальна сума страхового платежу становить 2 млн. грн, з яких 1 млн. грн компенсується державою, а фактичні витрати підприємства на страхування складають 1 млн. грн. У разі настання страхового випадку підприємство

отримує страхове відшкодування у розмірі 12 млн. грн, що дозволяє повністю компенсувати втрати врожаю.

Після отримання страхового відшкодування фінансовий результат підприємства відновлюється до 40 млн грн, а з урахуванням витрат на страхування - становить 39 млн грн. Таким чином, економічний ефект від впровадження страхування складає 11 млн грн порівняно зі сценарієм без страхового захисту.

Запровадження агрострахування для ТОВ «Діамант-Агро» має суттєві переваги. Насамперед воно забезпечує фінансовий захист від значних втрат урожаю та дозволяє зберегти стабільність доходів навіть у разі настання несприятливих подій. Завдяки страховому відшкодуванню підприємство підтримує платоспроможність, виконує кредитні зобов'язання та зберігає можливість безперервного ведення господарської діяльності. Крім того, наявність страхового покриття підвищує інвестиційну привабливість і довіру з боку банківських установ, а державна компенсація частини страхового платежу зменшує фінансове навантаження на виробника.

Водночас агрострахування має певні недоліки для підприємства. Воно потребує додаткових витрат на сплату страхових премій навіть у разі відсутності страхового випадку, що зменшує поточний прибуток. Також існує залежність від умов договору страхування, зокрема можливих франшиз, обмежень відповідальності страховика чи затримок із виплатами. Окремі ризики можуть бути частково або повністю не охоплені страховим покриттям, що не гарантує абсолютного захисту. Таким чином, страхування потребує зваженого підходу та ретельного аналізу умов договору перед його укладенням.

Отже, проведені розрахунки підтверджують, що агрострахування є ефективним інструментом мінімізації фінансових ризиків та забезпечення стабільності діяльності підприємства навіть за умов значної втрати врожаю.

ВИСНОВКИ

У ході проведеного дослідження було розкрито економічну сутність агрострахування як важливого інструменту фінансового захисту сільськогосподарських товаровиробників. Встановлено, що агрострахування виконує ключову роль у системі управління ризиками аграрного сектору, особливо в умовах підвищеної невизначеності. Доведено, що сільське господарство належить до найбільш ризикованих галузей економіки через залежність від природно-кліматичних, економічних та військових факторів. У сучасних умовах воєнного стану значення страхових механізмів суттєво зростає.

Обґрунтовано, що агрострахування виконує компенсаційну, стабілізаційну, інвестиційну, превентивну та макроекономічну функції. Компенсаційна функція забезпечує відшкодування збитків у разі настання страхових випадків. Стабілізаційна функція підтримує платоспроможність аграрних підприємств. Інвестиційна функція сприяє підвищенню довіри кредиторів і залученню фінансових ресурсів. Превентивна функція стимулює впровадження сучасних технологій управління ризиками. Макроекономічна функція забезпечує продовольчу безпеку держави.

Проаналізовано сучасний стан ринку добровільного страхування сільськогосподарської продукції в Україні. Виявлено високий рівень концентрації ринку, де лідируючі позиції займають компанії «ІНГО», «ARX» та «PZU Україна». Встановлено, що сукупний коефіцієнт виплат перевищує 100%, що свідчить про підвищену ризиковість страхового портфеля в умовах війни. З'ясовано, що фінансові результати страхових компаній значно диференційовані залежно від структури ризиків та регіональної специфіки діяльності.

Порівняльний аналіз умов страхування провідних компаній дозволив визначити їхні конкурентні переваги. Компанія «ІНГО» характеризується чіткою системою визнання страхових випадків та гнучким визначенням

страхової суми. «ARX» пропонує мульти ризикові програми з індивідуальним підходом до агропідприємств. «PZU Україна» вирізняється структурованою тарифною політикою та економічно обґрунтованим механізмом розрахунку страхової суми. Універсального лідера ринку не визначено, оскільки вибір страховика залежить від масштабів господарства та стратегії управління ризиками.

Досліджено особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою. Встановлено, що механізм співфінансування страхових премій підвищує доступність страхування для фермерів. Проаналізовано положення Закону України «Про Державний бюджет України на 2026 рік», яким передбачено фінансування програм агрострахування. З'ясовано, що державна участь підвищує довіру до страхового ринку та сприяє розширенню клієнтської бази страховиків. Включення компаній до переліку страховиків, допущених до державної підтримки, є підтвердженням їхньої фінансової стійкості. Окрему увагу приділено індексним програмам страхування, зокрема програмі «МетеоЗахист 2025». Встановлено, що використання супутникових даних дозволяє автоматизувати процес визначення страхових випадків. Доведено, що індексне страхування є ефективним інструментом швидкого відшкодування збитків. Високий рівень виплат за погодними ризиками підтверджує актуальність таких програм в умовах кліматичних змін.

Проаналізовано ініціативи щодо страхування воєнних ризиків та участь міжнародних фінансових інституцій у формуванні перестрахового покриття. Встановлено, що державні механізми субсидування тарифів сприяють здешевленню страхових продуктів для бізнесу. Обґрунтовано необхідність створення стабільного державного гарантійного механізму («бекстопу») для довгострокового функціонування системи страхування воєнних ризиків.

У результаті дослідження визначено ключові напрями вдосконалення ринку агрострахування. Першочерговим є забезпечення фінансової стійкості страховиків та розширення державного співфінансування. Важливим

напрямок є розвиток інноваційних форм страхування та цифровізація процесів. Необхідною є стандартизація андеррайтингу та процедур оцінки збитків. Доцільним є активне залучення міжнародних перестраховиків для диверсифікації ризиків. Важливо посилити інформаційно-освітню роботу серед аграріїв щодо переваг страхування.

Запровадження агрострахування для ТОВ «Діамант-Агро» в зоні значного військового ризику має суттєві переваги. Насамперед воно забезпечує фінансовий захист від значних втрат урожаю та дозволяє зберегти стабільність доходів навіть у разі настання несприятливих подій (але не пов'язаних із війною). Завдяки страховому відшкодуванню підприємство підтримує платоспроможність, виконує кредитні зобов'язання та зберігає можливість безперервного ведення господарської діяльності. Крім того, наявність страхового покриття підвищує інвестиційну привабливість і довіру з боку банківських установ, а державна компенсація частини страхового платежу зменшує фінансове навантаження на виробника.

Таким чином, агрострахування є стратегічним інструментом підтримки аграріїв у період воєнних та економічних викликів. Його ефективне функціонування забезпечує фінансову стабільність підприємств, підтримує інвестиційну активність та сприяє збереженню виробничого потенціалу галузі. Комплексна взаємодія держави, страхових компаній та міжнародних партнерів створює передумови для формування стійкої системи управління ризиками. Реалізація запропонованих заходів дозволить зміцнити продовольчу безпеку України та забезпечити сталий розвиток аграрного сектору в післявоєнний період.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Страхування : навчальний посібник / [Ситник Н. С., Стасишин А. В., Попович Д. В.]. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2025. – 512 с. URL: https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2025/03/Strakhuvannia_posibnyk_2025.pdf (дата звернення: 11.02.2026)
2. Бабенко-Левада В.Г. Агрострахування як інструмент управління ризиками в сільському господарстві. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/2011/01/038.pdf> (дата звернення: 11.01.2026)
3. Г.В. Клерін. Агрострахування в умовах воєнного стану: проблеми правового регулювання і виклики майбутнього. URL: <http://journal-app.uzhnu.edu.ua/article/view/273734> (дата звернення: 17.01.2026)
4. Інтернет-журнал «Forinsurer». URL: <https://forinsurer.com/> (дата звернення: 23.01.2026)
5. Офіційний сайт страхової компанії «ІНГО». URL: <https://ingo.ua/> (дата звернення: 01.02.2026)
6. Офіційний сайт страхової компанії «ARX». URL: <https://arx.com.ua/> (дата звернення: 02.02.2026)
7. Офіційний сайт страхової компанії «PZU Україна». URL: <https://www.pzu.com.ua/> (дата звернення: 02.02.2026)
8. Chvertko, L., Vinnytska, O., & Korniienko, T. (2019). Страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою в Україні: стан, проблеми та перспективи розвитку. Економічні горизонти, (1(8)), 53–62. URL: [https://doi.org/10.31499/2616-5236.1\(8\).2019.175420](https://doi.org/10.31499/2616-5236.1(8).2019.175420) (дата звернення: 23.01.2026)
9. Закон України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4391-17#Text> (дата звернення: 23.01.2026)

10. Офіційний сайт Міністерства економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <https://me.gov.ua/?lang=uk-UA> (дата звернення: 11.02.2026)

11. Шалигіна І.В., Басенкова Т.Г. Умови ведення аграрного бізнесу в період війни та його успішний розвиток. *Економіка, фінанси, облік і право в умовах глобалізації: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції* (Полтава, 8 листопада 2023 р.): у 2 ч. Полтава: ЦФЕНД, 2023. Ч. 1. С.35.

12. Басенкова Т.Г. Фінансове забезпечення відновлення підприємництва в аграрному секторі прикордонних громад Сумщини: виклики, можливості та перспективи. *Фінансові механізми забезпечення відновлення економіки України в сучасних умовах: збірник тез доповідей II Міжнародної науково-практичної конференції молодих вчених*, м. Ірпінь, 26 лютого 2025 року. – Ірпінь, 2025. – С.194-196.

13. Басенкова Т.Г. Виклики страхування в умовах воєнного стану: соціальний та фінансовий аспекти. *Новітні тренди розвитку страхового ринку: синергія інновацій та фінансової безпеки: збірник матеріалів VII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції*, м. Київ, 15 травня 2025 р. Київ, КНЕУ, 2025. С. 154-156.

14. Басенкова Т. Управління підприємством в умовах воєнних ризиків: роль страхування як механізму зниження фінансових втрат. *Стратегічні пріоритети розвитку бухгалтерського обліку, аудиту та оподаткування в умовах глобалізації: матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції* (м. Суми, 18 листопада 2025 р.) / за ред. проф. Назаренка О.В. Суми: СНАУ, 2025. С. 299-301.

15. Шалигіна І.В., Басенкова Т.Г. Роль агрострахування у забезпеченні фінансової стійкості аграрних підприємств України в умовах ризиків. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу умовах міжнародної інтеграції: матеріали V Міжнар. наук.–практ. Інтернет-*

конф. (18 листопада 2025 р., м. Херсон – м. Хмельницький) – Херсон:
Книжкове видавництво ФОП Вишемирський В.С. 2025. С.444-447.